

RÉTSÁG

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV-2019.

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés

2. Rétság bemutatása

3. Örökségünk

4. Eltérő karakterű településrészek Rétságon

- o *2-út környezetének intézmény területei-városközpont*
- o *Többszintes beépítésű lakóterületek*
- o *Sorházas , kétszintes beépítésű lakóterületek*
- o *Változó megjelenésű kertvárosias, kisvárosias lakóterületek*
- o *Változó megjelenésű falusias lakóterületek*
- o *Átalakuló volt laktanya területe*
- o *Iparipark területe*
- o *Változó megjelenésű gazdasági területek*
- o *Beépítésre nem szánt területek*

5. Építészeti útmutató – általános elvek

6. Építészeti ajánlások

7. Jó példák bemutatása

BEVEZETÉS

Tisztelettel és szeretettel köszöntöm a Kedves Olvasót, akinek Rétság város polgármestereként figyelmébe ajánlhatom Rétság Város Településképi Arculati Kézikönyvét.

Korunk emberének általános tapasztalata, hogy az idő felgyorsult, minden gyorsabban változik, mint a történelem folyamán bármikor - ezzel párhuzamosan felerősödik bennünk a vágy az állandóság, a létrejött értékek megőrzése iránt. A törvényhozó szándéka szerint a Településképi Arculati Kézikönyv létrehozásának célja, hogy a helyi közösségek hatékonyan óvják meg kialakult környezeti kultúrájukat és szervesen, egységesen fejlesszék tovább azt.

Ez a kézikönyv ebben kíván segítségére lenni az itt élőknek, az ide költözőknek, mindazoknak, akik életterület, vagy annak egy részét itt, ebben a városban alakították ki, vagy szeretnék kialakítani. A kézikönyv felsorolja és megjeleníti lakóhelyünk meglévő, megőrzésre méltó örökségét, épített értékeit, megcsillantja a hely szellemét, karakterét: mindazt, ami otthonossá, széppé, esztétikussá, élhetővé teszi ezt a helyet. Ennek megőrzése, izléses gyarapítása mindannyiunk közös feladata és egyben állampolgári felelőssége is: hiszen nap, mint nap megéljük: a környezetünk minősége rányomja bélyegét közérzetünkre is.

A kézikönyv útmutatást kíván adni a szemlélet formálás módszerével minden építkezőnek, felújítónak arra, hogy saját környezetét hogyan tudja a településképhez illeszkedő építészeti elemekkel alakítani, úgy hogy ezzel az adott városrész arculatát is minőségileg formálja. A kézikönyvben leírt, fotókkal, vázlatokkal illusztrált ajánlások a helyi meglévő építészeti jó példákat szemléltetik, illetve szabadon választható lehetőségeket vázolnak fel.

Éljünk hát bátran ezen jó példák alkalmazásával, alakítsuk tudatosan saját környezetünket, városunk arculatát úgy, hogy az mind az itt élők, mind az ide látogatók számára vonzó képet mutasson!

Rétság, 2019. május 2.

Hegedűs Ferenc
polgármester

RÉTSÁG BEMUTATÁSA

Rétság Nógrád megyében, a 2-es számú (E77), Szlovákia felé vezető főút mellett, Budapesttől 55, Balassagyarmattól mintegy 25 km-re található. A Rétsági járás egyetlen városa, és egyben központja is, önálló önkormányzati hivatallal rendelkezik, lakosság száma 2017-ben 2724 fő. Városi rangját 1989-ben nyerte el, még a szomszédos Bánk és Tolmács községekkel együtt, melyek azóta önálló településsé váltak.

Földrajzi fekvését tekintve a Börzsöny és a Cserhát között, a Nógrádi medence lankáin terül el. A Rétság déli határában álló Pusztaszántó ma közigazgatásilag a városhoz tartozik. Ma a lakosság jelentős része az iparban dolgozik.

Rétság történelmét a kezdetektől meghatározta, hogy fontos kereskedelmi- katonai útvonal mellett fekszik - ezért válhatott a kiegyezés után a térség közigazgatási központjává és ezért jelent meg a honvédség is a településen.

Rétságot írásos emlékek szerint 1393-ban a Lossonczy család birtokában találjuk, neve ekkor *Réthi Saagh*. A 16. században a török hódoltság része lesz.

A török hódoltság után a Wattay család, majd később számos nemesi család volt Rétság földbirtokosa.

Az 1848-49-es magyar szabadságharc folyamán számos nevezetes esemény fűződik Rétságához, ahol nemzetőrség alakult, illetve a Nógrád megyében kijelölt választókerületek egyikének központja lett. Mivel fontos hadiút mellett fekszik, mindkét fél csapata többször is átvonultak a településen, néhányszor szállást is vettek itt.

Alig egy hónappal a szabadságharc végét jelentő világsi fegyverletétel előtt, 1849. július 17-én zajlott le a rétsági csata. Görgei Vácról visszavonuló honvédjei és a Rüdiger cári tábornok által vezetett orosz seregek csaptak össze.

A város hadászati jelentősége később is megmaradt. A helyőrségi laktanya 1936-ban létesült. Több katonai alakulat állomásozott Rétságon. Az utolsó az MH 31. Hunyadi János Gépesített Lövészdandár volt, amit 1997-ben megszüntettek, és a laktanyát bezárták.

Rétság az 1956-os forradalom történetébe is beírta a nevét. Mindszenty József bíboros hercegprímást a közeli Felsőpetényben tartotta fogva az Államvédelmi hatóság, ám az forradalom napjaiban, biztonsága érdekében a rétsági páncélos laktanyába vitték, ahol Pálinkás Antal (születetett Pallavicini Antal őrgyőr) tiszt fogadta, aki a rétsági forradalmi tanács elnöke volt. A forradalmi kormány kérésére másnap az ő vezetésével, katonai kísérettel vitték a bíborost a budai püspöki palotába. Pálinkás-Pallavicini Antalt ezért a forradalom után először életfogytiglani szabadságvesztésre, majd halálra ítélték. Kettőjükéről készült egy szabadtéri oltárt mintázó emlékmű, melyet 2016. október 30.-án avattak fel.

Rétság sokszínű településképe a 2-es főúton közlekedve tárul elénk. Déli irányból meghatározó megjelenésű az egykori Pusztaszántó területen kialakított Rétsági Ipari Park, mely a jelenkor gazdasági hátterét adja a városnak.

Ugyancsak meghatározó látvány a déli irányból a mintegy fél évszazadon keresztül legjelentősebb intézménye a laktanya épületének feltárulkozása a Jenői-patak völgye föltötti domb tetőn.

ÖRÖKSÉGÜNK

Rétság területén mintegy 8 országosan nyilvántartott régészeti lelőhely található: Avargyűrű, Felső-Jásztelek puszta, Római katolikus templom, Pusztafelsőjásztelek, Téglaházi-dűlő, Berka-nyugat, Cigány-Berek, Király-haraszt elnevezésűek.

Rétság két országos jelentőségű műemlékkel rendelkezik.

A Kossuth Lajos u. 9 előtt álló, 18. századi barokk stílusú haranglábat az evangélikus egyház építette. A szabadon álló, négyzetes alaprajzú kisméretű harangtorony egy emeletes, sätortetővel fedett. Felső részén mind a négy oldalon zsalugáteres alaknyílások találhatók rajta. Bejárata a dél-keleti oldalán van. Három harangja közül a legkiseb 1702-ből való.

A Rétságához tartozó Pusztaszántón található a klasszicista Kovács-kúria, mely a 19. század első felében épült. Egykori parkjában szabadon álló, téglalap alaprajzú földszintes épület kontyolt nyeregtetővel fedett. Déli homlokzata középső tengelyei előtt nyereg tetős, faormozatos nyitott verenda épült, ahol a faoszlopok kőlabazaton állnak közöttük fa mellvéddel, oromzata lércrácson kialakítású.

A két traktusos, középfolyosós épület helyiségei egy kivételével síkmennyezetesek, egy helyisége csehsüveg boltozatos. Az eredetileg klasszicista kúriát vélhetően a 19. század második felében, ill. a század végén jelentősen átépítették, ekkor készül mai verendája. Legújabb kori átépítésének eredménye a beépített tetőtér.

Retság

barrákalmás

Látkép

Retság látképe

Retság elválaszthatatlan szimbóluma a laktanya impozáns épületegyüttese. Az 1936-tól fokozatosan kiépülő létesítmény városképben legmeghatározóbb eleme a főépület. Bár nem védett művi értékről van szó a település identitását is megjelenítő, jelkép értékű. A város helyi védett értéke az egykori laktanya bejárata mellett állított kopjafa és emléktábla, mely Mindszenty József hercegprímás 56-os kiszabadításának állít emléket.

Hasonló jelentőségű az egykor pénzügyőr latanyának és adóhivatalnak készült, ma a rendőrkapitányságnak otthont adó épületek.

Helyi védett értéke a római katolikus templom, mely a város központjában áll a Rákóczi út és a templom utca kereszteződésében.

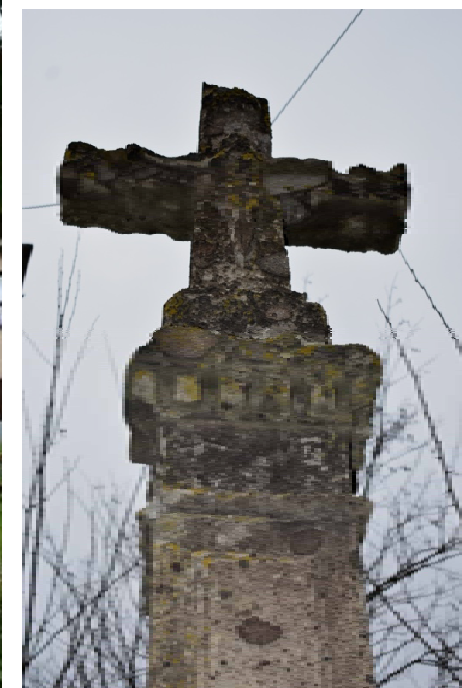
Amikor 1713-ban Berkes András nagyprépost megvásárolta Vattay Jánostól a falu egy részét birtokosként került Rétságára a váci káptalan, mely jelenlegi templomát is építette 1729-ben, Szent András tiszteletére.

Dr. Zsitvay Tibor igazságügyminiszter 1929. június 9-én megtekintette a templomot, s úgy látta, hogy annak befogadóképessége tarthatatlan, ezért okvetlenül ki kell bővíteni. Ígéretet tett, hogy mindent el fog követni annak érdekében, hogy a bővítéshez szükséges összeget előteremtse. A templombővítés 1933-ban valósult meg.

Ma a Templom-kert elnevezésű parkban áll a világháborús hősök tiszteletére emelt emlékmű számos egyéb emlékmű, szobor környezetében.

Pusztuló népies szakrális emléke a városhoz csatolt Pusztaszántó útmenti keresztje.

Az iskola parkban található felszabudulási emlékmű korának jellegzetes köztéri alkotása.

Az iparipark egykori nyomdaépületének homlokzati mozaikja veszélyeztetett kulturális érték.

A művelődésház előtt álló maszkos lány szobra szintén a város egy korszakának lenyomata.

A jelenkor képzőművészeti alkotása: Mindszenty-Pallavincini emlékmű, Babusa János Mindszenty díjas szobrászművész alkotása, mely az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc 60. évfordulójára készült.

10|

A rétsági temető számos, a helyiközösség életében meghatározó személyiség végső nyughelye. Az Ő sírmelékeik, ill. jónéhány kvalitásos kő kereszt része a település helyi örökségi értékének. A temető középpontjában található, a kálváriát szimbolizáló hármaskereszt csoport szép példái a népi vallásosság eltűnő világának.

A ma már nem önálló településként működő Pusztaszántó egykori temetője kegyeleti parkként őrzi hajdani lakosainak sírjait, melyek között számos megőrzésre méltó emlék is áll.

A Börzsöny és Cserhát határán fekvő rétsági táj természeti értéke ma is szemmel látható mikor a 2-es úton végig halad az utazó. A megművelt kultúrtáj erdők, dombok foglatába illeszkedik.

A város természeti örökségének szerves része a volt laktanya főutcájának platánfa sora.

ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK

4

Eltérő karakterű települési területek lehatárolására, a településkép, arculati jellemzők és település karakter bemutatásával.

- *2-út környezetének intézmény területei*
- *Többszintes beépítésű lakóterületek*
- *Sorházas beépítésű lakóterületek*
- *Változó megjelenésű kertvárosias lakóterületek*
- *Változó megjelenésű falusias lakóterületek*
- *Átalakuló volt laktanya területe*
- *Iparipark területe*
- *Változó megjelenésű gazdasági területek*
- *Beépítésre nem szánt területek*

A beépített településrészek karakter területei

2-es út környezetének intézmény területei

A város fő útőterét jelentő 2-es út gyűjti maga köré Rétság leg több intézményét. Az elsők között volt a mai rendőrkapitányság épületei, melyek az egykori pénzügyőrség és adóhivatal voltak. Majd később a város napi életéhez kapcsolódóan a városháza, művelődési ház, egykori vendégfogadó, ma festékbolt épülete.

A jellemzően kétszintes épületek erőteljesen meghatározzák környezetük utcaképi megjelenését, a művelődési ház lapostetős, modern stílusú karakterén kívül, szinte kivétel nélkül a kisvárosi építészet hangulatvilágát közvetítő, magastetős, oromzatos kialakításúak. Építési koruktól függően ágyazóztak be a tényleges városi szövetbe, vagy új térképző szereppel jelentek meg.

Többszintes beépítésű lakóterületek

A 1970-es évektől fejlesztett lakóterületek többszintes lakóházai egykor a városias megjelenés modernizmust hangsúlyozó mérföldkövei voltak. Az építésük idején egységes megjelenésű nagy léptékű épületek a jelen tulajdonviszonyai között heterogén megjelenésűvé váltak.

A négyszintnél nem magasabb épületek jelentős többsége lapostetős, a szabadonálló épületeket nagy kiterjedésű zöldterületek veszik körül. Az építési idő óta átalakult életmód miatt a mára már társasházak környezetében intenzíven jelennek meg a kiegészítő változatos építési minőségű kis-épületek (kukátárolók, garázsok).

Sorházas beépítésű lakóterületek

A tervezett város koncepciójában megvalósult klasszikus sorházas utcák karakteresen képviselik Rétság városiasodásának egy meghatározó aranykorát. Az eredetileg is magántulajdonú ingatlanok jó minőségű építészetet hoztak a fiatal nőgrádi településre.

A változatos tömegkapcsolattal összefűzött egységek csoportosan más-más építészeti nyelvezettel készültek, jellemzően magastetősek, kétszintesek, előkertjük nyitott díszkert.

Változó megjelenésű kertvárosias lakóterületek

Az 1990-es évek után megvalósult beépítések új szellemben folytatják az építészeti mintákat, az új utcákban épleteiben nem, de utcaképi megjelenésében egységes kertvárosias beépítésű házak jönnek létre.

A területen többféle karakterű utca is található: a csoportos beépítésekkel létrejött ikerházas, zárt sorú, részben sorházas utca részletek mellett szabadonálló, villaszerűen megvalósított lakóépületek is jellemzőek. A mára beépült ingatlanok településképi megjelenése a kor építési divatjának megfelelően eltérő. Míg a 80, 90-es években épület házak többnyire tömör szerkesztésű, egyszerű tömegűek, addig a közelmúlt épületei tagoltabb, játékosabb formájúak, ahol a megmozgatott tömegek vizuálisan csökkentik a nagy alapterületek monumetalitást sugárzó hatását.

Ezeknek a településrészeknek a közterületi megjelenése is változatos, hiszen együtt vannak jelen a szigorú szerkesztésű kerítésekkel lehatárolt előkertek és a telek lezárását könnyedebb biztosító sövények és díszkeretek jelzésszerű megjelenése. Szinte valamennyi ingatlanon karakteresen jelenik meg a gépkocsi használat állandósultságából eredő nagyméretű garázkapuk, felhajtók látványa is.

Változó megjelenésű falusias lakóterületek

A régi Rétság későbbi beépítésekkel átalakult utcái magában hordozzák a nyeregvetős parasztházak, az elmúlt évtizedek épületei és polgárosodó kisvárosi házak világát. A jellemzően földszintes beépítésű ingatlanok szinte mindegyike magastetős építésű, bár háttérben néhol előbukkannak a lapostetős tömbházak sziluettjei.

Átalakuló volt laktanya területe

Az egykori laktanya területén új városi középületek jelentek meg. Itt épült a járási ellátókörrrel rendelkező Egészségügyi központ, valamint meglévő épületek hasznosításával létesült a városi Tűzoltó őrs és a Munkaügyi központ is. Valamennyi intézmény szabadonállóan, önálló építészeti karaktert képviselve tükrözik vissza funkciójukat. A nagy kiterjedésű terület még számos hasznosításra váró épülettel és ingatlannal rendelkezik, mely az elkövetkező években is fejlesztési lehetőséget és feladatot jelent a város számára.

Iparipark területe

A 2-es út keleti oldalán kiépült ipari park tulajdonképpen egy új technológiai városrészé vált, saját úthálózattal, a gazdasági területekre jellemző saját teljes szabadonálló beépítésű változó megjelenésű épületekkel. A sokféle építészeti megjelenést hozozó terület a feltáruló települékép számára vonzó, a haladást, a fejlődést szimbolizáló jelkép is egyben a városban.

Változó megjelenésű gazdasági területek

Jellemzően szintén a 2-es út mentén, vagy annak vonzásában alakultak ki azok a gazdasági területek, melyek nem képeznek összefüggő egységet. Egy-egy vállalkozás önállóan jelenik meg a főút környezetében, vagy a lakóterületek közé ékelődve, sokszor még fejlesztésre váró építészeti arculattal vannak jelen a város nem csak gazdasági, hanem vizuális életében is.

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK

A települést körülvevő beépítetlen természeti környezet pontszerűen megjelenő, a gazdálkodást vagy éppen a turizmust szolgáló épületeinek harmonikusan és mértéktartóan kell reprezentálniuk funkciójukat. A környezetüket csak kiegészítő térbeli tárgyak nem nőhetnek túl az őket befogadó tájon. Ennek a törekvésnek szép példája a közelben lévő Katalinpusztán felépült kirándulóközpont. Itt a kortárs építészet nyelvével a telepítéstől egészen az építészeti részletképzésekig jelen van az empátia, a külső és belső használati terek kiegészítik egymást, a térrészek csak lehatárolnak egy szeletet a tájból.

Ez a magatartás a további külterületi építések követendő példája.

A beépítésre nem szánt területek tájképvédelmi övezetét a vonatkozó előírásoknak megfelelően kell kezelni, hogy a jövő nemzedék is maradéktalanul élvezhesse a látóhatáron feltáruló Bórsöny és Cserhát tájképi varázsát.

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ-ÁLTALÁNOS ELVEK

Az egyes településrészekre vonatkozó építészeti ajánlások nem tudják meghatározni azt a teljes építészeti eszköztárat, ami „széppé” teheti az adott települést. A továbbiakban bemutatott követendő példák azonban segítségül szolgálnak a jó gyakorlatok elvének követésére az építést, környezetalakítást érintő döntésekben.

Arra a kérdésre, hogy mitől szép egy településrész képe, nem lehet tömönlatban válaszolni. Van, akinek azért szép valami, mert itt született, van, akinek azért, mert nemrég költözött ide, s megvalósította álmait. A szépség ugyan szubjektív, ebben a fejezetben azonban feladatunk határozottan állást foglalni arról, hogy milyen épület való ide. Azokat a lehetőségeket kívánjuk bemutatni, melyek megismerésével elkerülhetjük a telepítés, épületmagasság, tetőforma, anyaghasználat, tároló és kerítésépítés legáltalánosabb hibáit.

Közterületek

A közterületek rendezettsége alapjaiban határozza meg a településképet. Rétságon a közterületek általános képe gondozott, nyugalmat sugárzó. A kertvárosias, illetve a változó megjelenésű falusias lakóterületeken a vidék arculatára jellemző, természetes, fűvel benőtt, gondozott külterületek találhatóak. A városiasabb településközponti, intézmény területeken nagyobb hangsúllyal jelennek meg a burkolt felületek és az utcabútorok és gondozott közparkok.

Az igényesen kialakított, egységes stílusú burkolt felületek, funkcionálisan illeszkedő utcabútorok a rendezettség képét erősítik. Emellett nem kell, hogy elveszzen a helyi karakter: a város forgalmasabb pontjain egyedi tervezésű köztéri elemek is megjelenhetnek.

Az idelátogatókban az első benyomást, a településről kialakított képet a közterületek rendezettsége határozza meg. A közterületeken is természetes építőanyagokat használunk, elsősorban fát és követ.

Terek

A terek, mint minden városban, közösségi találkozási pontok is. Jellegetes hangulatukat a telepített növények által meghatározott miliő, a gondozottság adja, így a kikapcsolódás színtereiként is szolgálhatnak. Fontos, hogy megőrizzük a terek nyugalmat sugárzó, harmonikus, természetközeli megjelenését, és fenntartsuk gondozottságukat.

Utcabútorok és közterületi építmények

Rétság térségi központ, így köztereit nem csak saját lakosai használják. A megérkezési pontokon, illetve forgalmasabb területein egyedi tervezésű utcabútorok, köztéri pavilonok telepítése a kívánatos, melyek a városi megjelenést hordozzák karakterükben.

Ajánlott megújuló energiaforrások használata, illetve az infrastruktúra további fejlesztése is. Az utcakép védelmét figyelembe kell venni az új infrastrukturális elemek telepítésekor.

Vízvezetés

Rétságán a vízvezetés több helyen nyíltszíni árokban történik. A telkek előtti árokszakaszokat karban kell tartani, a nagyra nőtt fűvet kaszálni vagy nyírni szükséges. Ha betonelemekből kialakított árokszakaszk található a telkünk előtt, tegyük megjelenését természetesebbé virágágyás telepítésével.

Az esővizet a telkünkön belül szikkasszuk el, vagy hasznosítsuk öntözésre. Fontos, hogy oldalhatáron álló épületünknel is vezessük vissza az esővizet a saját telkünkre.

A meglévő nyíltszíni árokrendszer elemeit ne szüntessük meg, ne töltsük föl. Ha így teszünk, a víz a hálózat egyéb szakaszait fogja túlterhelni, súlyosabb esetben előnthati és károsíthatja a környező ingatlanokat!

Cégek, reklámok, házszámok

A cégek és cégfeliratok kifejezik vállalkozásunk identitását, amellyel, hogy vevőcsalogatóként szolgáljanak. Általánosan elmondható, hogy az a kívánatos, ha a különféle feliratok, cégek, reklámhordozók stílusukban illeszkednek az épület jellegéhez, melyekre felhelyezik őket. Előnyösek a homlokzat kialakítás sajátosságaihoz illeszkedő egyedi és kreatív megoldások, melyek arculata utal a reklámozott tevékenységre. A településközpontban különösen fontos ennek szem előtt tartása! Kirakatunkat lehetőség szerint ne fóliával fedjük le, hanem termékeinkkel rendezzük be. Üzletfeliratként sosem használjunk tiltott jelképre, eszmére való utalást.

Lakó épületünkön vagy a kerítésen elhelyezett házszám, névtábla, felirat, postaláda is nagyban befolyásolja a portánkról kialakuló összképet. Ezért ezek elhelyezésénél és kialakításánál is törekedjünk az igényességre!

Rétságán több éve kialakított egységes hirdető rendszer található, ez az egységes arculattal megjelenő reklám jótékonyan hat a városképre is, melyet a továbbiakban is javasolt fenntartani. Azon talán érdemes elgondolkodni, hogy a hirdetőrendszer desing-ját lehetne frissíteni.

A városon belüli hirdetések sajátos műfaja az időszakonként megjelenő politikai hirdetések rövid idejű jelenléte. Ezeknél az ideiglenes hirdető felületeknél is elvárható igény a minőségi megjelenés. Ilyen ideiglenes hirdetési felületek lehetnek az egyszerű mobil megállító táblák, ill. az oszlopok körül is felállítható háromoldalú megállító táblák.

A 2-es úton, ezáltal a városközpontban átmenő forgalom gazdasági hatására építő kereskedelmi és vendéglátó egységek kitelepüléseit is egységes arculatú utcabútorokkal, napvédő tetőkkel és hirdetési felületekkel javasoljuk szabályozni, melynek arculatát szakember bevonásával szükséges létrehozni. Kívánatos, hogy a településsel csak ezeken a helyeken találkozók is vonzóbb városképet kapjanak Rétségről egyúttal a kínált szolgáltatás minőségét is emeli az igényes környezetben való kiszolgálás és árusítás.

Javasoljuk elkészíteni grafikus bevonásával a látványérintett területek hirdetéseinek grafikai arculati útmutatóját.

A pavilon szerűen kitelepülő egységek ideiglenes építményeinek megvalósításánál is javasoljuk a természetes anyagok használatát, ill. a figyelemfelkeltés igénye ellenére is kerüljük a rikító színek, villódzó felületek alkalmazását

Kerítések

Az építészeti arculatot jelentősen befolyásolják a kerítések is, különösen ott, ahol a házak előkerttel épülnek. A teljesen tömör kerítésekkel övezett utcák jellegtelen közlekedési csatornává válnak, ráadásul az épületek elveszítik a közterülettel való kapcsolatukat is. Részesítsük előnyben az áttört, vagy részben áttört, növényzettel kombinált kerítések létesítésére! Kerüljük az előre gyártott kerítéselemek, a nád vagy a műanyagháló fedés alkalmazását. A településközpontban és az átalakuló falusias területeken építhetünk tömör kerítést, melyet hagyományos téгла vagy kő építőanyagból létesítünk.

Lejtős terepen, 10%-nál meredekebb lejtés esetén ajánlott a kerítés lábuzatának lépcsőzése. A lábuzat csak lankás, ennél enyhébb lejtésű terepen kövesse a domborzatot.

Vegyük figyelembe, hogy a lépcsőzetes lábuzatra telepített kerítésnél mindig az alacsonyabb szinten elhelyezett magasabb oszlop eredményez esztétikusabb látványt. A két sík közötti nagy szintkülönbség nagyon rövid lépcsőzetes kialakítású szakaszokkal hidalható át ízlésesen.

Sem a közterületi kerítések, sem az építési telkek közötti kerítések magassága ne haladja meg az 1,8 métert.

A közterület felől a tömör lábuzat magassága legfeljebb 0,5 méter legyen.

Az épített kerítések mellett a növényzettel kialakított kerítések sok, követendő példájával találkozhatunk Rétságán. Az évfolyamán mindig változó képet mutató sövények és dekoratív növénytársítások a kerítést az utca díszévé tehetik, tágítják annak térarányait, levegősebbé parkosítottá teszik lakókörnyezetünket. Mint minden növény telepítésnél, itt is gondoljunk az allergén fajták mellőzésére. Részesítsük előnyben a virágzó, esetleg gyümölcsöt adó, nem csak dísznövényeket.

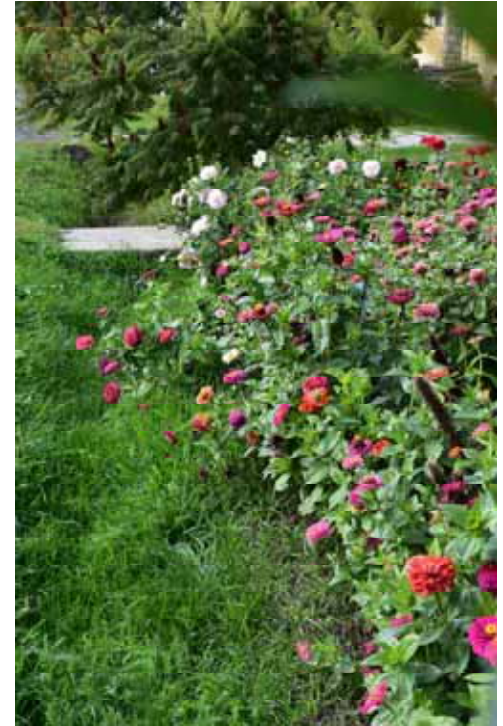
Kertek

A növényekkel gazdagon betelepített kert képe minden évszakban más képet mutat. Rétszágon a kertek jellemzően díszkertként kerülnek kialakításra, és a kikapcsolódást szolgálják.

A családi házas, kertvárosias lakóterületeken a kerteket jellemzően pihenőkertként alakítják ki. Díszkertek létrehozásakor is az őshonos, helyben elterjedt fajok ültetését részesítjük előnyben. Pihenőkertünkben is kialakíthatunk veteményes- vagy fűszernövénykertet.

A többszintes, többlakásos épületekhez jellemzően nagy kiterjedésű közös kert, vagy parkosított közterület tartozik. Ezeket gondozzuk sajátunkként!

Kertünk megtervezésekor nem szabad figyelmen kívül hagynunk azt a szempontot, hogy kertünk a települést körülvevő természeti környezettel is összhangban legyen. Néhány, nem őshonos növényfaj invazív módon terjed, vagyis élőhelyéről minden más növényt- köztük az őshonos növényeket is- kiszorít. Ezeket a fajokat kertünkben sem javasolt ültetnünk, hiszen könnyen átterjedhetnek a környező értékes, akár védett területekre is.

ÉPÍTÉSZETI AJÁNLÁSOK

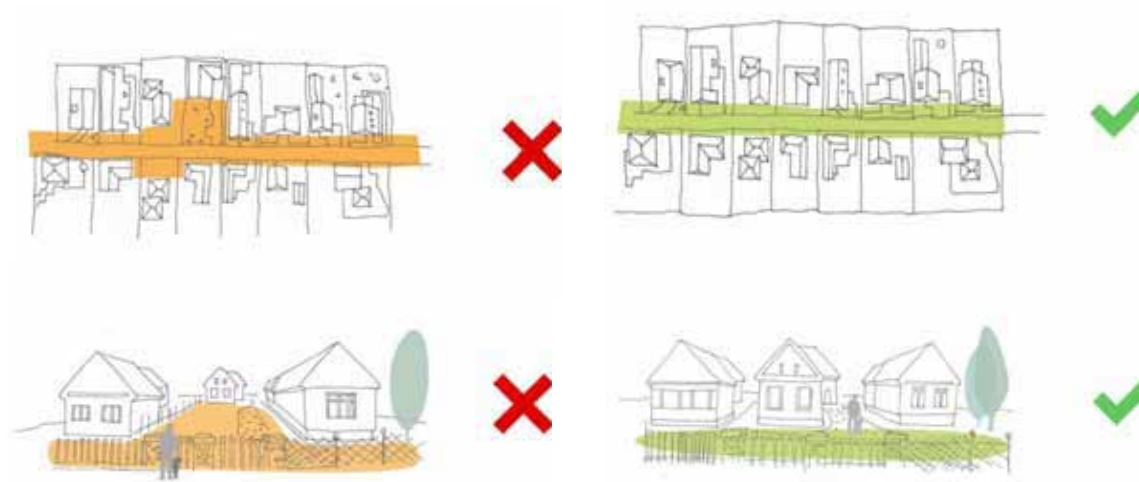
Az eltérő karakterű településrészekben belül, a településképi szempontjából többféle építészeti elemnek kell egymáshoz illeszkednie. A fejezet ehez ad ajánlást, hogyan válasszunk helyes beépítési formát, homlokzati rendet, tetőidomot, tetőfedést, homlokzati anyaghasználatot, megfelelő nyílászáró arányokat, valamint milyen részletképzésekkel gazdagítsuk épületeinket.

Falusias, kertvárosias lakóterületek

TELEPÍTÉS

Ezen a területen a családi lakóházak többsége az észak-nyugati telekhatárra lett építve az utcára merőleges nyeregtetővel.

Az eredeti megjelenésű utcák, kisméretű telkek méretének, hangulatos házak tömegének megőrzése csak úgy lehetséges, hogy adott esetben az utcafrontra telepített, bontásra érett régi ház tömegét építjük újjá, s az utcafronti épülethez, szorosan mögéje kerül ugyancsak oldalhatáron álló telepítéssel az új, nagyobb méretű bővítés. Az új épületek elhelyezésénél mindig fontos, hogy az utca épületekkel meghatározott térfalát, építési vonalát ne bontsuk meg. A szomszédos épületekhez mindig illeszkedve épüljön a telken az új épület, ezáltal az utca rendezettsége megmarad.

MAGASSÁG

A területen az épületek magassága az építés idejétől függően jelentősen eltér egymástól. Az utóbbi ötven évben épült lakóépületek magasabbak az előző 150 évben épültekénél. A környezeténél kiugróan magasabb házak - bár formájuk, színezésük, anyaghasználatuk önmagában kellemes látványt nyújtnak - az utca, a településrész képét mégis megváltoztatják, ezért építésüket nem ajánljuk.

Ha a telek és beépítési mértékének határa nem teszi lehetővé a hasznos lakóterület földszinten történő elhelyezését, akkor ajánljuk a hiányzó szintterület padlástéri kialakítását az előírt magassági határon belül. Mellékrendeltetésű helyiségek (mosókonyha, szárító, kazán, tároló, barkácsműhely) elhelyezésére alkalmas a pinceszint.

Ügyeljünk arra, hogy az utcafronton a környezetre jellemző magassági arányokat megőrizzük.

TETŐHAJLÁSSZÖG

Ezen a területen a történelmileg kialakult, oldalhatáron álló beépítésű, az utcára merőleges tetőgerincű épületekhez hasonló tetőhajlásszögű cserépfedést ajánljuk. Jellemzően a 45 fok alatti hajlásszögű tetők illeszkednek ebbe a körzetbe. A változatos építészeti tömegű épületek esetén is figyelemmel kell lenni a szomszédos házakra, azok tetőhajlásszögére az arányosság figyelembevételével.

40| TETŐFORMA

A lakóházak tetőformája is sok esetben megváltozott az elmúlt évtizedekben, de itt még ma is több a hagyományos, egyszerű nyeregtető. Az új házak építésénél, a meglévő házak felújításánál elvárjuk, hogy a szomszédos házak tetőformájához igazodjon az építettő. Az ugyanis nem szépíti a falu képét, ha két sátoztetős ház közé új nyeregtetős ház kerül, csak azért, hogy eleget tegyen az utcára vonatkozó településképi követelménynek.

Ha az építéssel érintett telek körül már kialakult egy, az adott területre jellemző házakból álló utcakép, akkor oda a szomszédokhoz hasonló tetővel fedett ház kerüljön, itt is a legfőbb szabály az illeszkedés.

ANYAGHASZNÁLAT, SZÍNEZÉS

A lakóterületeken ma sem használnak feltűnően élénk színeket a házak, kerítések festésére, a tetők fedésére. Leggyakoribb és a legszebb, a fehérre meszelt (festett) fal. A településképet nem rontja a színvilág változatossága, de fontos, hogy a különböző árnyalatok a meleg színek skálájában maradjanak, s azok közül is a pasztell változatok használatát szorgalmazzuk. Ugyanezt valljuk a kerítések és tetőfedések színezése tekintetében is, habár e felületek látványa nem oly feltűnő, mint az épületeké.

A természetes anyagból (kő, fa, cserép) készülő építmények felülete akkor a legszebb, ha megtartja természetes színét, s csupán tartósságát növelő szintelen kezelést kap.

AJTÓK, ABLAKOK

Egy-egy ház megjelenése jelentősen függ a homlokzati nyílászárók milyenségétől is. Meghatározó a tömör és áttört felületek aránya, a nyílászáró irányultsága (álló, fekvő). A hagyományos arculatú településrészen 40-50 évvel ezelőtt épült sátortetős házak megbontották a főutca oromfalas, nyeregtetős parasztházak egységesen szép utcaképét. Az új háztípussal együtt a nyílászáró arányok is megváltoztak, nem előnyükre.

A hagyományos nyílászáró arányok mindig álló formátumúak, megnyújtott magasságukkal esztétikusan illeszkedtek a homlokzathoz. Különösen igaz ez a bejárati ajtókra, melyek az első köszöntők egy házba való belépés előtt. Vegyünk példát az elődök formaérzékéről és válasszunk stílusos, az épülethez illeszkedő ajtótípust, ami a belépő számára kifejező lehet.

Az ablak a ház szeme-ahogyan a régiek mondták.

A hagyományos településrészeken jellemző álló formátumú ablakarányokat őrizzük meg a felújításokat követően is. A műszaki modernizáció nem ellentétes a nyílászáró formai értékének megőrzésével. A ház teljes megjelenéséhez illeszkedő, mives kialakítású ablak visszatükrözi a lakók széppérezését is.

A tervezett árnyékoló szerkezetek beépítése során törekedjük arra, hogy az utólagos redőnyök, zsaluk ne rontsák el az eredeti szerkezet esztétikus megjelenését. Minden esetben gondoljunk a célszerűség mellett a formai kialakításra is, az utólagos redőnytokok rejtett kivitelben készüljenek.

A nyílászárók színezésénél használjunk hagyományosan visszafogott színeket, kerüljük a harsogó, rikító élénk színhasználatot.

A nyílások keretezésénél is kövessük a hagyományokat, egyszerű vakolatkeretet alkalmazzunk, ne átlagozatokat, stukkókat. Ezeknek a kiemelő tagozatoknak mindig világos színezést adjunk.

RÉSZLETEK

A településünk, az utcánk tele van azokkal a sokszor észrevételenül megbújó részletekkel, melyek visszatükrözik az itt élők gondosságát, érzékenységét. Így van ez az épületeinkkel is. Az építőmesterek tudása, kreativitása, arány- és szépérzéke hozta létre azt a sok kis apró történést egy házon, vagy akár egy kerítésen, ami kerek-egésszé teszi a művet.

Vegyük észre ezeket a részleteket, melyek gazdagítanak egy-egy nagy homlokzatfelületet, érdekessé tesznek egy egyszerű deszkakerítést is.

Őrizzük meg környezetünk tovább építésénél, házfelújításnál ezeket a kidolgozott részleteket

Egy ház részleteivel válik a tulajdonosára, építőjére, tervezőjére jellemző alkotássá. Fontos, hogy a szépre való igény megtestesüljön az anyagban a színhasználat harmonikus egységében.

MAI PÉLDÁK

A jó mai, korszerűnek, modernnek és szépnek tartott épületek nem csak az utcaképből arányosak, de építési programjukban is takarékosak, nem növik túl a szomszédot és egységben gondolkodva, azonos műszaki és építészeti igénnyel készülnek el.

A bemutatott példák nem mindegyike Rétságáról való, hanem a tágabb térség településeiről is készültek illusztrációs fényképek.

Családház kervárosias területen

Az oromfalas kialakítás példái változatos burkolati kialakításokkal, arányosan elhelyezett nyílászárókkal.

Összetett tömegű lakóházak változatos anyaghasználattal.

IMPRESSZUM

RÉTSÁG VÁROS ÖNKORMÁNYZATA

Rétság honlapcíme: www.retsag.hu

Rétság e-mail címe: hivatal@retsag.hu

Rétság, Polgármesteri hivatal postai címe: 2651 Rétság, Rákóczi u. 20.

Telefon: +36-35-350-630

Polgármester: Hegedűs Ferenc

polgarmester e-mail címe: polgarmester@retsag.hu

Főépítész: Kenyeres István

főépítész e-mail címe: -

SZERKESZTETTE: Kovács Miklós/Kovaterv Kft.

SZÖVEG: Kovács Miklós

FELHASZNÁLT IRODALOM: Magyarország Műemlékjegyzéke, Nógrád Megye 2005., www.retsag.hu, www.muemlekem.hu, www.kastelyok.com, kozterkep.hu

ÁBRÁK: Lechner Ödön Tudásközpont TAK Ábragyűjtemény

FOTÓ: Kovács Miklós, www.muemlekem.hu, www.kastelyok.com, kozterkep.hu

GRAFIKAI TERVEZÉS : Kovács Miklós

Rétság, 2019.

VÁROSI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT ÉS KÖNYVTÁR

NÓGRÁD MEGYEI ÉPÍTÉSZ KAMARA
3100 Salgótarján, Mártírok útja 1.
Tel/fax: +3632 423-253 Tel: +3632 789-479
Honlap:www.nmek.hu E-mail: nmek@upcmail.hu

Szám: 32-130/2017-2019
Üi: Kenyeres István

Rétság Város Önkormányzata
Hegedűs Ferenc úr
polgármester

Rétság
Rákóczi út 20.
2651

Tisztelt Polgármester Úr!

A településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény 5. § (2) bekezdése, valamint a többször módosított 314/2012.(XI.8.) Kormányrendelet 43/A. § (29/A.§ (2) bekezdés b) pontja felhatalmazta a Magyar Építész Kamarát a Települési Arculati Kézikönyvek véleményezésére. A Magyar Építész Kamara Elnöksége ezt a jogát a területi kamarákra delegálta, ezért Rétság Város Településképi Arculati Kézikönyvének véleményezését a Nógrád Megyei Építész Kamara készítette.

Rétság Város Településképi Arculati Kézikönyv
Szerkesztette: Kovaterv Kft. Kovács Miklós
Szöveg: Kovács Miklós
Ábrák: Lechner Ödön Tudásközpont
Fotó: Kovács Miklós, www.muemlekiem.hu; www.kastelyok.com
Főépítész: Kenyeres István

A TAK tartalmi követelményeit a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet 12. sz. melléklete (a továbbiakban: Kormányrendelet) határozza meg. Ennek alapján készítettük szakmai észrevételeinket.

Rögtön, már az első lapon megjelenik a Tartalomjegyzék, amiben színes vonalak utalnak arra, hogy valami érdekes, eddig nem tapasztalt dolgok várnak az olvasóra.

A Bevezetés fejezetben a polgármester „köszönti” az olvasót, és egyben fel is vázolja a „könyv” létrejöttének célját: a könyv megjeleníti lakóhelyünk megőrzésére méltó épített emlékeit, teszi mindez abból a célból, hogy mindezek megőrzése és gyarapítása közös feladattá váljon.

A Retség bemutatása fejezet rövid földrajzi és történelmi összefoglaló, ami felkeltheti az olvasó további kíváncsiságát, részletesebb megismerésére.

Az Örökségünk fejezet először a védett műemlékeket ismerteti, majd a helyi védelem alatt álló emlékeket mutatja be. Megemlékezik a közéleti szobrokról, amik egy-egy korszak lenyomataként állnak az épületek előtt és között. Értékként mutatja be a Börzsöny és Cserhát közötti tájat, mint az épített környezet foglalatát.

Az Eltérő karakterű településrészek c. fejezetben ismét visszaköszönnek a színes vonalak, immár értelmet is nyerve, mint egy-egy városi terület karakterének a jelzésére. Retség az a városunk, ahol a településtervezők több beépítési elképzelést, városiasnak gondolt kísérleti formát is kipróbáltak. Nem vált föltétlenül a város kárára ez a változatosság. Ezek a különböző jellegzetességű utcák, kisebb egyégek jelenik a városon belül az eltérő karakterű területeket. A fejezetet bevezető, illusztráló városképi részlet is jól mutatja mindeznek megjelenését a várost átszelő főút mentén.

Összesen nyolc eltérő karakterű beépített területet határoz meg, és ezt a beépítésre nem szánt, külső területek „természeti” karaktere egészíti ki. Ezzel a felosztással egyetértünk, úgy véljük, ezek a területek kellően bemutatják a kisváros arculatát, jól jellemzik a hosszú múlt által alakított település épített környezetének jellegzetes vonásait.

A térképen színesen elhatárolt, eltérő karakterű területeket a következőkben röviden be is mutatja, tömör, lényegre törő szöveggel, és jellemző, sokat mondó fényképekkel kiegészítve. Itt lehet kis hiányérzetünk: a Katalinpusztai kirándulóközpont képi bemutatása elmaradt.

Az Építészeti útmutató - általános elvek c. fejezetben nem elsősorban a különböző épületek megjelenésének alakítására-javítására-kiegészítésére koncentrálna, hanem az épületeket övező közterek, terek, utcák alakítására, azok állapotának fontosságára hívja fel a figyelmet. És utalást kapunk az egyes épületek építészeti részleteiről, a házszámok, a reklámok, a kerítések, a kertek kialakításáról és a megjelenő fasorokról. Gyakran csak képi utalással, igen hatásosan.

Az építészeti ajánlások című fejezet elsősorban a kertvárosias, falusias beépítésekhez ajánl „illeszkedő” tanácsokat. Ez a fejezet minden mondatában az illeszkedést hangsúlyozza, azt, hogy az épületeink kialakításában vegyük figyelembe a közösség érdekeit is. Ez láthatatlan kívánság, de harmóniát, rendet egy épület, egy utcakép, egy városrész megjelenésében csak akkor teremthetünk, ha alkalmazkodunk a környezetünk kultúrájához, hagyományaihoz, gondolatvilágához. Egyszerű, közérthető mondatok, és ehhez válogatott, a szöveget kiegészítő képi világ.

Ezt a fejezetet tartjuk a Kézikönyv legfontosabb mondanivalójának. Akár ajánlásként emelhetjük ki a szerző gondolatát: „... az utcánk tele van azokkal a sokszor észrevétlenül megbújó részletekkel, melyek visszatükrözik az itt élők gondosságát, érzékenységét. Az építőmesterek kreativitás, tudása, széppérezke hozta létre azt a sok kis apró történést a házon, ami teljessé teszi a művet. Vegyük észre ezeket a részleteket, melyek gazdagítanak egy-egy nagy homlokzattalületeket, érdekessé tesznek egy egyszerű deszkakerítést is. Örizzük meg környezetünk tovább építésénél, házfelújításnál ezeket a kidolgozott részleteket.”

A Mai példák című fejezet kortárs épületek bemutatását tartalmazza, elsősorban vizuális példaként. Szerepel hagyományos, „oromfalas”, egyszerűbb tömegű, és áttogalmazott, összetett tömegű épület is. Példák arra, hogy a fentebb említett részletképzések, architektonikus elemek hogyan jelenhetnek meg a napjainkban létesített épületeinken.

A Kézikönyv szemlélteti, milyen összetett, bonyolult akár egy kiváros karakterének, építészeti arculatának bemutatása. A feladat nehézségét már pusztán a karakterek szerint elhatárolt területek száma is bizonyítja, és a jellemzőkről nem is beszélünk. A Kézikönyv szerzője igényes, szakszerű munkával, még áttekinthető terjedelemben mutatja be egy nógádi kisváros jellemzőit. Láthatóan nagy tudással, ismerettel és empátiával készítette dolgozatát. A könyv építészeti gondolatai, ajánlásai

egyszerű mondatokkal, közérthetően megfogalmazottak, és ez erényére válik. Ki kell emelni a beillesztett fényképeket, amik pontosan, odailően egészítik ki, és szemléltetik a mondanivalót.

Összefoglalva: Rétsdég Város település arculati kézikönyve tartalmi szempontból megfelel a jogszabályi előírásoknak. Jól szerkesztett, áttekinthető, szövege szakszerű, ugyanakkor közérthető. Érzékelhető, hogy a szerző jól ismeri dolgozatának tárgyát, és nagy szimpátiával beszél a településről. Kiemeljük a fényképek szisztematikus szerkesztését, olyan válogatásdát, hogy elsősorban nem pusztán a mondanivaló illusztrálásdát, hanem kiegészítését szolgálja. Az ilyen szerkesztésmód megfelel annak az igénynek is, hogy a kézikönyv elsősorban a város honlapján jelenjen meg. Szakszerű, igényes, értékes munka, reméljük a város lakói is hasonlóan értékelik majd.

Rétsdég Város Településképi Arculati Kézikönyvét a Nógrád Megyei Építész Kamara a Képviselő-testület számára elfogadásra ajánlja.

Salgótarján, 2019. szeptember 13.

Tisztelettel:

Fülöp Zsolt
elnök

NMHH

Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság

Miskolci Hatósági Iroda

Iktatószám:CM/22849-2/2019.

Tárgy: Településképi arculati kézikönyv
és rendelet véleményezés

Ügymintéző: Bajtainé dr. Réthy Zsófia
Tel.: (46) 555-523

E-mail: rethy.zsofia@nmhh.hu

Hiv. sz.: -

Rétság Város Önkormányzat

Rétság

Rákóczi út 20.

2651

Tisztelt Polgármester Úr!

A Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Hivatala (a továbbiakban: **Hatóság**) Rétság Településképi arculati kézikönyv és rendelet-tervezet megküldött véleményezési anyagát megvizsgálta.

A mellékelt rendelet tervezet hírközlési érdeket nem sért, az elfogadás ellen a Hatóság kifogást nem emel.

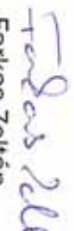
Fenti véleményt a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet 43/A.§ (6) bekezdés b) és c) pontja és (7) bekezdése alapján adta a Hatóság.

Jelen véleményt a Lechner Tudásközpont által üzemeltetett digitális egyvezetési felületre feltöltésre került.

Miskolc, 2019. szeptember 10.

Tisztelettel:

Farkas Zoltán
hatósági irodavezető

NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

Iktatószám:	NO/AF/74-3/2019.	Tárgy:	Rétság településképi rendelet
Ügyintéző:	Seres Róbert	tervezetének véleményezése	
Telefon:	32/620-730		
e-mail cím:	seres.robert@nograd.gov.hu		

Hegedűs Ferenc polgármester

Rétság Város Önkormányzat

Polgármesteri Hivatala

2651 Rétság

Rákóczi út 20.

Tisztelt Polgármester Úr!

Rétság Város Önkormányzata elhatározta a településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. tv. (a továbbiakban: Tvtv.) 16. § (2) bekezdése alapján a településképi arculati kézikönyvnek és a településképi rendeletének az elkészítését, ennek során a településképi rendelet tervezetét véleményezésre megküldte (TAK egyeztető felületre feltöltötte) a Nógrád Megyei Kormányhivatalnak (a továbbiakban: Kormányhivatal). A Kormányhivatal állami főépítési hatáskörében eljárva a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, illetve egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Kormányrendelet) 43/A. § (6) bekezdés c) pontja és (7) bekezdése alapján Rétság város településképi rendelet tervezetéhez (a továbbiakban: Rendelet) az alábbi véleményt adja:

Általánosságban a Rendelet felépítése és tartalma a Kormányrendeletben foglaltaknak megfelel.

A Rendelet 6. § (1) bekezdése szerint az önkormányzat helyi egyedi védelem alatt állnak a 2. mellékletben meghatározott értékek. Amennyiben a védelem elrendelése már a korábban hatályos önkormányzati rendelet alapján történt, akkor annak átvétele jogszerű, ha a védelem alá helyezés jelen Rendlettel történik, akkor viszont a már ebben a Rendeletben előírtak szerint kell a védettségéről döntést meghozni a Rendelet hatályba lépését követően.

A Rendeletnek két 3. melléklete van, javítása szükséges.

Salgótarján, 2019. szeptember 3.

Dr. Szabó Sándor kormány megbízott nevében és megbízásából:

Seres Róbert
állami főépítész

Állami Főépítész

3100 Salgótarján, Rákóczi út 36. Tel.: 32/620-730 Fax: 32/620-713 E-mail: foepitesz@nograd.gov.hu
Honlap: nmkn.hu